

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KLAS IV-VIII

obowiązujące w roku szkolnym 2023/2024

OPRACOWAŁ ZESPÓŁ NAUCZYCIELI JĘZYKA POLSKIEGO

PUBLICZNEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ IM. JANA PAWŁA II W ZBLUDOWICACH

ZGODNIE Z NOWĄ PODSTAWĄ PROGRAMOWĄ W OPARCIU O PROGRAM DLA KLAS V, VI, VIII

JUTRO PÓJDĘ W ŚWIAT, ŚWIAT W SŁOWACH I OBRAZACH, GRAMATYKA I STYLISTYKA- WSiP

ORAZ DLA KLAS IV I VII *ZAMIEŃMY SŁOWO KLASY 4-8 SZKOŁY PODSTAWOWEJ*- WSiP

Obowiązujące podręczniki:

Zamieńmy słowo – I. Bartel i inni; podr. do klasy IV; *Zamieńmy słowo* - zeszyt ćwic. kl.4
WSiP 1163/1/2023

Jutro pójdę w świat- podr. do klasy V; *Jutro pójdę w świat*- zeszyt ćwic. kl.5 H. Dobrowolska,
WSiP 868/2/2018

Jutro pójdę w świat- podr. do klasy VI; *Jutro pójdę w świat*- zeszyt ćwic. kl.6 H. Dobrowolska,
WSiP_868/3/2019

Zamieńmy słowo – A. Kowalczyk – Kozyra, M. Krajewska i inni podr. do klasy VII; *Zamieńmy słowo* -
zeszyt ćwic. kl.7

WSiP 1163/4/2023

Świat w słowach i obrazach. Gramatyka i stylistyka kl. VIII; Gramatyka i stylistyka – zeszyt ćwic. kl.8,
Witold Bobiński, Zofia Czarniecka – Rodzik, WSiP 865/5/2018 , 865/7/2018

I. ZASADY OCENIANIA ORAZ FORMY SPRAWDZANIA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI:

Zasady oceniania prac pisemnych (wypracowania) są zgodne z zasadami określonymi przez CKE i punktowane według podanego uczniom schematu.

Ocenianie uczniów posiadających orzeczenia poradni o dysfunkcjach wynikają z indywidualnych dostosowań, bazę stanowią w/w wymagania.

Ilość i częstotliwość pomiarów jest zależna od poziomu i możliwości intelektualnych klasy i w zależności od realizowanego programu modyfikowana.

OBSZARY PODLEGAJĄCE OCENIANIU I METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ

Ocenianiu podlegają następujące obszary aktywności uczniów, obok „waga” oceny:

- **Wypowiedzi ustne**

- dłuższe wypowiedzi na dany temat „waga” 3, wygłaszanie tekstów z pamięci „waga” 2

- **Głośne czytanie**

- kl. IV-VI: z przygotowaniem „waga” 2, bez przygotowania „waga” 1 / kl. VII-VIII czytanie - „waga” 2

- **Pisemne prace domowe**

- dłuższe formy wypowiedzi pisemnej „waga” 2

- ćwiczenia „waga” 1

- **Praca na lekcji/ aktywność, zadania dodatkowe, krótkie wypowiedzi ustne** - „waga” 1.

- **Zadania dodatkowe:**

przekład intersemiotyczny „waga” 2, udział i aktywna praca na zaj. dodatkowych „waga” 2, uzyskanie znaczących miejsc w konkursach szkolnych, międzyszkolnych i na szczeblu gminy „waga”2, uzyskanie znaczących miejsc w konkursach na szczeblu powiatowym „waga”3, uzyskanie znaczących miejsc w konkursach na szczeblu wojewódzkim i ogólnopolskim „waga”4

- **Sprawdziany/testy** - „waga” 2

- **Kartkówki** - „waga”1

- **Dyktanda** - „waga” 1

- **Prace klasowe**

- w formie dłuższego wypracowania „waga”3, z nauki o języku z całego działu „waga” 3

OCENIANIE SPRAWDZIANÓW, TESTÓW

Przyznaje się stopnie wg następującego przeliczenia punktów na procenty:

- Niedostateczny – 0% - 29%
- Dopuszczający - 30% - 49%
- Dostateczny - 50% - 69%
- Dobry - 70% - 89%
- Bardzo dobry - 90% - 98%
- Celujący - 99% - 100%

OCENIANIE DYKTAND

Każdy błąd I kategorii to -4p.; błąd II kategorii to -2p.; błąd interpunkcyjny -1p.; brak wyrazu z ortografem w zależności od kategorii -4 lub -2p.

Uczniowie posiadający opinię o dysleksji piszą krótszą wersję dyktanda, zyskując w ten sposób dodatkowy czas na sprawdzenie i analizę zapisanego tekstu lub tekst z lukami bądź otrzymują ocenę, której nie liczy się do średniej.

Przeliczenie punktów na oceny:

- 0 p. ujemnych – 6
- -1, -2p. – 5+
- -3, -4p. – 5
- -5, -6p. – 5-
- -7, -8p. – 4+
- -9, -10p. – 4
- -11, -12p. – 4-
- -13, -14p. – 3+
- -15, -16p. – 3
- -17, -18p. – 3-
- -19, -20p. – 2+
- -21, -22p. – 2
- -23, -24p. – 2-
- -25 i więcej punktów – 1

1. Oceny wystawiane uczniom są jawne dla ucznia i jego rodziców/opiekunów prawnych.
2. Oceny wystawiane są zgodnie z Przedmiotowymi Zasadami Oceniania (PZO znajdują się na stronie internetowej szkoły i w bibliotece szkolnej).
3. Uczniowie znają kryteria ocen.
4. Przy ocenianiu nauczyciel uwzględnia możliwości intelektualne ucznia.
5. Ocenianie osiągnięć ucznia jest dokonywane systematycznie w różnych formach.
6. Każda praca klasowa lub sprawdzian są zapowiadane z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem i podany jest zakres sprawdzanej wiedzy i umiejętności. Krótkie dyktanda i kartkówki nie muszą być zapowiadane.
7. Uczeń ma prawo zobaczyć swoją pracę pisemną i uzyskać wyjaśnienie ewentualnych niejasności. Wszystkie sprawdziany i prace klasowe są przechowywane przez nauczyciela i są do wglądu rodziców/ prawnych opiekunów.

8. W przypadku usprawiedliwionej nieobecności ucznia na pracy klasowej lub sprawdzianie nauczyciel decyduje o terminie i formie zaliczenia omówionego materiału.
9. Uczeń ma prawo poprawić ocenę niedostateczną z pracy klasowej, sprawdzianu, w terminie i formie ustalonej przez nauczyciela.
10. Ocena z pracy, którą zadeklarował uczeń do poprawy jest dopisywana do wcześniej otrzymanej oceny, a obowiązującą jest ocena wyższa.
11. Uczeń poprawę pracy pisze tylko raz. Uczeń ma obowiązek rzetelnego przygotowania się do poprawy sprawdzianu. W przeciwnym przypadku traci prawo do poprawy dalszych.
12. Uczeń, który nie przybył na poprawę w uzgodnionym terminie (nieobecność nieusprawiedliwiona) nie ma prawa do poprawy innej pracy.
13. Uczeń zagrożony oceną niedostateczną z przedmiotu może zadeklarować poprawę wybranej pracy na miesiąc przed końcem okresu lub roku szkolnego.
14. Uczeń ma prawo do zgłoszenia nieprzygotowania do lekcji dwa razy w semestrze (uczeń zgłaszający brak pracy domowej musi ją odrobić na następną lekcję). Za każde kolejne nieprzygotowanie uczeń otrzymuje -1 pkt. z zachowania.
15. Uczeń nie ma prawa zgłosić, że jest nieprzygotowany do sprawdzianu czy pracy klasowej.
16. W toku lekcji uczeń wypowiada się po udzieleniu głosu przez nauczyciela, po uprzednim podniesieniu ręki. Pozostali uczniowie słuchają.

II. POPRAWA OCEN BIEŻĄCYCH

1. Każdy stopień uzyskany podczas poprawy oceny częściowej wpisuje się do dziennika obok poprawianej oceny. Liczy się waga oceny poprawionej.
2. Poprawa odbywa się poza godzinami zajęć lekcyjnych (w terminie ustalonym przez nauczyciela)
3. Poprawy ocen z odpowiedzi dokonuje się na prośbę ucznia w porozumieniu z nauczycielem w terminie jednego tygodnia od jej uzyskania.
4. Uczeń ma prawo poprawić ocenę niedostateczną z pracy klasowej/sprawdzianu, w terminie dwóch tygodni. Chęć poprawy powinien zgłosić nauczycielowi i wspólnie powinni ustalić termin poprawy. Termin ten może być zmieniony w przypadku uczniów z orzeczeniami Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Uczniowie ci mogą zaliczać sprawdzian podzielony na mniejsze partie materiału. Uczeń poprawę pracy pisze tylko raz. Uczeń ma obowiązek rzetelnego przygotowania się do poprawy sprawdzianu. W przeciwnym przypadku traci prawo do poprawy innych prac.
5. Ocena z pracy domowej nie podlega poprawie za wyjątkiem oceny z wypracowania domowego, które jest formą kontroli umiejętności redagowania nowopoznanej formy wypowiedzi pisemnej (wypracowania).
6. Uczeń ma obowiązek zaliczyć omawiany na lekcjach, podczas jego nieobecności materiał, w terminie i na zasadach ustalonych przez nauczyciela.

III. ZASADY KLASYFIKOWANIA ŚRÓDROCZNEGO I ROCZNEGO

Zgodnie ze Statutem Szkoły

IV. SPOSÓB INFORMOWANIA O WYMAGANIACH I OSIĄGNIĘCIACH

Zgodnie ze Statutem Szkoły

V. WARUNKI I ZASADY UZYSKANIA PRZEZ UCZNIA OCENY KLASYFIKACYJNEJ WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA.

Zgodnie ze Statutem Szkoły

VI. WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY W KLASACH IV-VIII

Ocena końcowa jest wypadkową ocen cząstkowych, które uczeń otrzyma w ciągu roku szkolnego. Szczegółowe kryteria oceniania wszystkich aktywności uczniów opisane są w powyższym kontrakcie zawierającym pomiędzy nauczycielem i uczniami.

OCENA CELUJĄCA:

Uczeń:

- opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności,
- czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować i interpretować je w sposób pogłębiony i wnikliwy, posługując się terminologią z podstawy programowej,
- posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem oraz poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach (pełni funkcję asystenta nauczyciela) i zajęciach pozalekcyjnych,
- z powodzeniem bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,
- tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- odznacza się samodzielnością i dojrzałością sądów,
- wzorowo wykonuje prace domowe i zadania dodatkowe,
- współpracuje w zespole, często odgrywając rolę lidera,
- wykorzystuje wiedzę, umiejętności i zdolności twórcze (kreatywność) przy odbiorze i analizie tekstów oraz tworzeniu wypowiedzi.

OCENA BARDZO DOBRA:

Uczeń:

- opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o znacznym stopniu trudności,
- czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować je samodzielnie, podejmuje próby interpretacji,
- posługuje się bogatym słownictwem i poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych,
- bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,

- tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, w większości poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- wykonuje prace domowe, często angażuje się w zadania dodatkowe.

OCENA DOBRA: Uczeń:

- w większości opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- samodzielnie rozwiązuje zadania o niewielkim lub średnim stopniu trudności, a z pomocą nauczyciela – trudne,
- czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, samodzielnie odnajduje w nich informacje,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia niewiele błędów językowych, ortograficznych i stylistycznych,
- bierze czynny udział w lekcji,
- wykonuje prace domowe, czasem także nieobowiązkowe.

OCENA DOSTATECZNA:

Uczeń:

- częściowo opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- samodzielnie wykonuje tylko zadania łatwe; trudniejsze problemy i ćwiczenia rozwiązuje przy pomocy nauczyciela,
- odnajduje w tekście informacje podane wprost, rozumie dosłowne znaczenie większości wyrazów w tekstach dostosowanych do poziomu edukacyjnego,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia błędy językowe, ortograficzne i stylistyczne; wypowiedzi cechuje ubogie słownictwo,
- wypowiada się krótko, ale wypowiedź jest na ogół uporządkowana,
- niekiedy popełnia rażące błędy językowe zakłócające komunikację,
- rzadko aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- wykonuje obowiązkowe prace domowe, ale popełnia w nich błędy.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA:

Uczeń

- opanował w niewielkim stopniu umiejętności zapisane w podstawie programowej,

- większość zadań, nawet bardzo łatwych, wykonuje jedynie przy pomocy nauczyciela,
- czyta niezbyt płynnie, niewłaściwie akcentuje wyrazy, nie stosuje odpowiedniej intonacji,
- ma problemy z czytaniem tekstów kultury, ale podejmuje próby ich odbioru,
- nie potrafi samodzielnie analizować i interpretować tekstów,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia rażące błędy utrudniające komunikację, ma ubogie słownictwo i trudności z formułowaniem nawet prostych zdań,
- nie jest aktywny na lekcjach, ale wykazuje chęć do pracy, stara się wykonywać polecenia nauczyciela,
- pracuje niesystematycznie, wymaga stałej zachęty do pracy,
- często nie potrafi samodzielnie wykonać pracy domowej, ale podejmuje próby.

VII. ZAKRES WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI ZAPISANYCH W PODSTAWIE PROGRAMOWEJ DLA POSZCZEGÓLNYCH KLAS

Wymagania szczegółowe - w zależności od stopnia opanowania wiadomości i umiejętności (wymagania konieczne, podstawowe, rozszerzone, dopełniające, wykraczające) uczeń otrzymuje odpowiednią ocenę zgodnie z ogólnymi wymaganiami na poszczególne oceny zawartymi powyżej.

wymagania konieczne – ocena dopuszczająca
 podstawowe – ocena dostateczna
 rozszerzone – ocena dobra
 dopełniające – ocena bardzo dobra
 wykraczające – ocena celująca

VII. WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE DLA KLAS IV-VIII

KLASA IV

I. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE.

Czytanie utworów literackich

Uczeń:

- rozpoznaje fikcję artystyczną;
- wskazuje cechy baśni, legendy, komiksu;
- zna i rozpoznaje w tekście literackim: porównanie, epitet, uosobienie, zdrobnienie, kontrast, powtórzenie, wyraz dźwiękonaśladowczy;
- zna pojęcia: akapit, wątek,
- opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i dostrzega ich wzajemną zależność;

- zna pojęcie świata przedstawionego, rozróżnia elementy realistyczne od fantastycznych i potrafi je wyjaśnić;
- odróżnia dialog od monologu;
- rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym: wers, strofę, refren, hymn;
- wyjaśnia, kim jest podmiot liryczny, narrator, bohater;
- wskazuje w utworze bohaterów głównych, drugoplanowych, epizodycznych oraz określa ich cechy;
- określa tematykę utworu oraz wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;
- objaśnia znaczenia dosłowne i niedosłowne tekstu;
- wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach;
- wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera.

Odbiór tekstów kultury.

Uczeń:

- odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia;
- dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie),
- charakteryzuje komiks jako tekst kultury; wskazuje charakterystyczne dla niego cechy;
- dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (np.)
- świadomie i z uwagą odbiera koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne oraz filmy dla dzieci.

II. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE. GRAMATYKA JĘZYKA POLSKIEGO

Uczeń:

- zna pojęcia głoska, litera, sylaba i potrafi je wskazać
- rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, liczebnik, przymek, przysłówek, spójnik), wyrażenia przymkowe;
- odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;
- rozróżnia formy osobowe czasownika od bezokoliczników;
- rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu i rodzaju gramatycznego odpowiednio rzeczownika, przymiotnika, liczebnika i czasownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi;
- stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych;
- rozpoznaje funkcje składniowe wyrazów używanych w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, grupa podmiotu, grupa orzeczenia);
- rozpoznaje typy wypowiedzeń: równoważniki zdań, wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące i wykrzyknikowe - rozumie ich funkcje i je stosuje;
- odróżnia zdania pojedyncze (rozwinęte i nierozwinęte) od złożonych;
- przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

Zróżnicowanie języka.

Uczeń:

- wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego;
- posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny;
- używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej.
- zna pojęcia antonim, synonim;
- rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, dostrzega ich bogactwo, stara się poprawnie stosować je w wypowiedzi.

Komunikacja językowa i kultura języka.

Uczeń:

- identyfikuje tekst jako komunikat;
- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
- rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała);
- rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba

Ortografia i interpunkcja.

Uczeń:

- pisze poprawnie pod względem ortograficznym,
- zna i stosuje reguły pisowni: ó, u, rz, ż, ch, h, wyrazów z *nie* oraz pisowni wielką i małą literą
- poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu.

III TWORZENIE WYPOWIEDZI

Elementy retoryki i stylistyka praktyczna

Uczeń:

- uczestniczy w rozmowie;
- tworzy logiczną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi.

Mówienie i pisanie.

Uczeń:

- tworzy spójne wypowiedzi ustne i pisemne w następujących formach gatunkowych: notatka, opowiadanie, opis (siebie, pokoju, przedmiotu, szkoły, krajobrazu), list, pamiętnik, ogłoszenie, zaproszenie, pozdrowienia, życzenia, podziękowanie
- zapisuje dialog,
- wygłasza tekst z pamięci;
- tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu;
- rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi

- posługuje zachowując zasady etykiety;
- wygłasza z pamięci tekst ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją;
- opowiada o przeczytanym tekście;

IV.SAMOKSZTAŁCENIE

Uczeń:

- korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje;
- doskonali ciche i głośne czytanie;
- korzysta ze słowników, w tym: ortograficznego, języka polskiego, wyrazów bliskoznacznych;
- zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach i online),
- samodzielnie czyta lektury: Jan Brzechwa, *Akademia pana Kleksa*, Rene Gościński, Jean-Jacques Sempe, *Mikołajek* (wybrane opowiadania), Janusz Christa, *Kajko i Kokosz*, Frances Hodgson Burnett, *Tajemniczy ogród*

Klasa V

I. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE.

Czytanie utworów literackich

Uczeń:

Jak w klasie IV, a ponadto

- omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji;
- rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym: rym, rytm, strofę;
- rozpoznaje w tekście literackim: wyrazy dźwiękonaśladowcze, epitet, powtórzenie, uosobienie, ożywienie i objaśnia ich rolę;
- zna budowę wiersza, rozpoznaje wiersz stroficzny i stychiczny;
- rozpoznaje narrację pierwszoosobową i trzecioosobową;
- wskazuje cechy mitu, bajki, legendy, przypowieści, powieści i noweli;
- wskazuje cechy budowy opowiadania;
- rozpoznaje punkt kulminacyjny, morał
- określa problematykę tekstu;
- określa wartości ważne dla bohatera;
- objaśnia sensy przenośne tekstu, ze szczególnym uwzględnieniem sensów zawartych w mitach i przypowieściach.
- charakteryzuje komiks jako tekst kultury; wskazuje charakterystyczne dla niego cechy;
- dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny (np. rysunek);
- rozumie, czym jest adaptacja (np. filmowa, sceniczna, radiowa);
- zna pojęcie i cechy scenariusza filmowego;
- wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją.

II. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE. GRAMATYKA JĘZYKA POLSKIEGO.

Uczeń:

Jak w klasie IV, a ponadto:

- poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki oraz używa ich we właściwych kontekstach;
- rozumie i stosuje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no, -to, konstrukcje z *się*;
- zna rodzaje liczebników: główne, porządkowe, zbiorowe, ułamkowe, wskazuje w tekście, odmienia przez przypadki;
- wskazuje w wypowiedzeniu związki wyrazowe, wyraz nadrzędny i podrzędny;
- rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach;
- nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie i jego rodzaje, dopełnienie, przydawka, okolicznik).

Zróżnicowanie języka

Uczeń:

- rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
- rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące;
- dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi.

Komunikacja językowa i kultura języka.

Uczeń:

- rozumie pojęcie akcent, zna reguły akcentowania i poprawnie je stosuje;
- rozumie na czym polega etykieta językowa, stosuje jej zasady, używa zwrotów grzecznościowych, nie stosuje wulgaryzmów;
- używa słów nacechowanych emocjonalnie;
- stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi.

Ortografia i interpunkcja.

Uczeń:

- zna i stosuje zasady poznane w klasie IV;
- zna i stosuje w praktyce zasady dotyczące pisowni *nie* z różnymi częściami mowy;
- zna i stosuje w praktyce zasady dotyczące pisowni wyrazów z:
em, en, om, on, o, e;
- zna i stosuje w praktyce zasady pisowni liczebników ułamkowych;
- zna i stosuje w praktyce zasady dotyczące przymków złożonych oraz wyrażen przymkowych;
- zna i stosuje w praktyce zasady pisowni skrótów;

III. TWORZENIE WYPOWIEDZI

Elementy retoryki i stylistyka praktyczna

Uczeń:

- dokonuje selekcji informacji;
- zna zasady budowania akapitów;

Mówienie i pisanie

Uczeń:

- tworzy spójne wypowiedzi ustne i pisemne w następujących formach gatunkowych: sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), opis (zwierzęcia, pomnika, krajobrazu, obrazu, postaci rzeczywistej i literackiej);
- tworzy opowiadania twórcze związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji;
- tworzy krótkie formy wypowiedzi: sms, pozdrowienia, instrukcję, przepis, ogłoszenie;
- redaguje notatki;
- sporządza ramowy i szczegółowy plan twórczy.
- tworzy opowiadania twórcze związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji;

IV.SAMOKSZTAŁCENIE

Uczeń:

- korzysta ze słowników, w tym: ortograficznego, języka polskiego, wyrazów bliskoznacznych, wyrazów obcych, frazeologicznego;
- odróżnia informacje o faktach od opinii;
- dokonuje selekcji zgromadzonych informacji, ocenia je;
- stosuje różne formy zapisu pozyskanych informacji;
- poznaje życie kulturalne swojego regionu,
- samodzielnie czyta lektury: Ferenc Molnár „*Chłopcy z Placu Broni*”, Lucy Maud Montgomery „*Ania z Zielonego Wzgórza*”, B. Prus „*Katarynka*”, H. Sienkiewicz „*Janko Muzykant*”, Clive Staples Lewis „*Opowieści z Narnii. Lew, Czarownica i stara szafa*”

KLASA VI

I. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE.

Jak w klasie IV, V a ponadto

Czytanie utworów literackich

Uczeń:

- zna pojęcie fikcji literackiej, rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne

- w utworach, ze szczególnym uwzględnieniem ich w prozie realistycznej fantastycznonaukowej lub utworach fantasy;
- rozpoznaje czytany utwór jako nowelę, dziennik, pamiętnik lub powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania, np. obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, fantasy;
- zna i rozpoznaje w tekście literackim środki poetyckie: ożywienie, przenośnię, puentę, apostrofę, anaforę, zgrubienie, pytanie retoryczne oraz określa ich funkcje;
- charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach;
- wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy;
- wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne;
- określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi;
- przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia;

Odbiór tekstów kultury

Uczeń:

- identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, publicystyczny lub reklamowy;
- odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych;
- odróżnia informacje o faktach od opinii;
- rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych;
- wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka);
- odróżnia tekst główny od pobocznego;
- wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka);
- wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego);

II. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE. GRAMATYKA JĘZYKA POLSKIEGO.

Uczeń:

- rozpoznaje formy przypadków, liczby i rodzaju gramatycznego zaimka oraz określa jego funkcje w wypowiedzi;
- rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (spójnik, partykuła, wykrzyknik) i określa ich funkcje w tekście;
- rozumie konstrukcję strony biernej i czynnej czasownika, przekształca konstrukcję strony biernej i czynnej i odwrotnie, odpowiednio do celu i intencji wypowiedzi;
- odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, tryby czasownika;
- rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego rzeczownika; oddziela temat fleksyjny od końcówki;
- nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik);
- rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń złożonych (współrzędnie i podrzędnie),
- przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

Zróżnicowanie języka

Uczeń:

- rozpoznaje homonimy, rozumie ich znaczenie w tekście oraz świadomie wykorzystuje do tworzenia własnych wypowiedzi;
- rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące;

Komunikacja językowa i kultura języka

Uczeń:

- rozróżnia typy komunikatu: informacyjny, literacki, reklamowy, ikoniczny;
- określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi;
- rozumie, na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady;
- Potrafi rozróżnić sytuację oficjalną od nieoficjalnej i dostosować odpowiednie słownictwo.

Ortografia i interpunkcja

Uczeń:

- pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni;
- poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu;
- zna i stosuje w praktyce zasady dotyczące pisowni *nie* z różnymi częściami mowy;
- zna i stosuje w praktyce zasady pisowni dat i godzin;
- zna i stosuje w praktyce zasady dotyczące pisowni *-ji, -ii, -i* w zakończeniach;
- zna i stosuje w praktyce zasady dotyczące części *- by*;
- zna i stosuje w praktyce zasady dotyczące pisowni zakończeń na *-(w)stwo, -ctwo, -dztwo*;
- zna i stosuje w praktyce zasady dotyczące pisowni przymiotników na *-wski, -ski, -cki, -dzki*;
- poprawnie używa znaków interpunkcyjnych w zdaniach złożonych;

III. TWORZENIE WYPOWIEDZI.

Elementy retoryki

Uczeń:

- uczestniczy w rozmowie na zadany temat, wydziela jej części, sygnały konstrukcyjne wzmacniające więź między uczestnikami dialogu, tłumaczące sens;
- rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji;
- rozróżnia i wskazuje środki perswazji, rozumie ich funkcję;
- zabiera głos w dyskusji, argumentuje, wyraża swoją opinię;

Mówienie i pisanie

Uczeń:

- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dedykacja, podziękowanie, SMS, e-mail, tekst o charakterze argumentacyjnym;
- redaguje notatkę biograficzną; cytuje oryginalne wypowiedzi, sentencje;
- sporządza plan ramowy i szczegółowy;
- tworzy opowiadania twórcze i odtwórcze, z dialogiem oraz opis postaci literackiej i rzeczywistej, list oficjalny, opis przeżyć wewnętrznych;
- wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz;
- wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach.

IV.SAMOKSZTAŁCENIE

Uczeń:

- doskonalą różne formy zapisywania pozyskanych informacji;
- zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych oraz on-line);
- zwraca uwagę na typy definicji słownikowych, określa ich swoistość;
- rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji;
- rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań,
- samodzielnie czyta lektury: H. Sienkiewicz „*W pustyni i w puszczy*”, K. Dickens „*Opowieść wigilijna*”, L. Cugota i L. Vera „*Nazywam się Maria Skłodowska-Curie*”, J.R.R. Tolkien „*Hobbit*”, K. Makuszyński „*Szatan z siódmej klasy*”, R. Kosik „*Felix, Net i Nika oraz Gang Niewidzialnych Ludzi*”, H. Sienkiewicz „*Latarnik*”

KLASA VII

I.KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE.

Jak w klasie IV, V, VI a ponadto

Czytanie utworów literackich

Uczeń:

- rozpoznaje rodzaje literackie: epika, liryka i dramat; wymienia cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów;
- przypisuje utwór literacki do właściwego rodzaju literackiego;
- rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, tragedia, fraszka, tren, ballada, pieśń, piosenka, sonet - i wymienia ich podstawowe cechy;
- zna pojęcia retoryka, środki retoryczne, środki stylistyczne (artystyczne) oraz rozpoznaje w tekście literackim anaforę, porównanie homeryckie, eufemizm, peryfrazę,
- rozróżnia lirykę pośrednią od bezpośredniej,
- zna pojęcia filozoficzne stoicyzm, epikureizm,
- wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, tekst poboczny (didaskalia), monolog, dialog, rodzaje komizmu (słowny, sytuacji, postaci),
- rozpoznaje w tekście literackim: symbol, alegorię, zdrobnienie, zgrubienie, ironię, paradoks i określa ich funkcje;
- zna pojęcia retrospekcja,
- określa wartości estetyczne, uniwersalne poznawanych tekstów literackich;
- określa znaczenia symboliczne w tekstach kultury;
- wykorzystuje w objaśnianiu sensów tekstów literackich elementy wiedzy o historii i kulturze;
- dokonuje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów.

Czytanie tekstów kultury.

Uczeń:

- nazywa elementy i interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia);
- określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury.

II. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE. GRAMATYKA JĘZYKA POLSKIEGO.

Uczeń:

- rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny, podstawę słowotwórczą, temat słowotwórczy, formant (przedrostek, przyrostek, wrostek, formant zerowy), kategorię znaczeniową, rodzinę wyrazów, wyraz pokrewny, rdzeń, realne i słowotwórcze znaczenie wyrazu
- zna zasady tworzenia wyrazów złożonych (złożenia, zrosty, zestawienia), odróżnia ich typy,
- rozpoznaje nieosobowe formy czasownika, imiesłowowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie,
- zna pojęcie i potrafi wskazać głoskę, literę, sylabę; różnice w pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych upo-

- dobnienia fonetyczne: ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie, upodobnienie międzywyrazowe, utrata dźwięczności w wygłosie, uproszczenie grupy spółgłoskowej intonacja, akcent (zdaniowy, wyrazowy), wyjątki od reguły polskiego akcentu,
- odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie,
  - potrafi poprawnie użyć nazw miejscowych, odmienia poprawnie nazwy miejscowe;

Zróznicowanie języka.

Uczeń:

- rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, zna typy zapożyczeń, , internacjonalizmy - rozumie ich funkcje w tekście;
- zna sposoby wzbogacania słownictwa; rozpoznaje antonimy, synonimy, homonimy i wyrazy wieloznaczne, rozumie ich znaczenie w tekście oraz świadomie wykorzystuje do tworzenia własnych wypowiedzi;
- rozpoznaje archaizmy, kolokwializmy, neologizmy (obiegowe i artystyczne),
- rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, dostrzega ich bogactwo, stara się poprawnie stosować je w wypowiedzi,
- zna typy skrótów i skrótowców oraz określa ich funkcje,
- wyróżnia słownictwo ogólnonarodowe i środowiskowe odmiany języka.

Komunikacja językowa i kultura języka.

Uczeń:

- wie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach,
- rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stosuje się do nich;
- rozumie, na czym polega błąd językowy, zna typy błędów językowych.

Ortografia i interpunkcja.

Uczeń:

- wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych,
- zna i stosuje w praktyce zasady pisowni partykuły *nie* z różnymi częściami mowy; w tym z pisownią *nie* z imiesłowami,
- poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne.

II. TWORZENIE WYPOWIEDZI.

Retoryka i stylistyka praktyczna.

Uczeń:

- funkcjonalnie wykorzystuje retoryczne środki językowe oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę;

- tworzy logiczną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych;
- wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych;
- rozróżnia i wskazuje środki perswazji i manipulacji w tekstach reklamowych, określa ich funkcję.

Mówienie i pisanie.

Uczeń:

- tworzy spójne wypowiedzi pisemne w następujących formach gatunkowych: opowiadanie twórcze, recenzja, rozprawka, rozprawka z hipotezą, list (w tym list otwarty), przemówienie, wywiad, opis rzeźby, sprawozdanie, charakterystykę (w tym porównawczą), opis przeżyć wewnętrznych;
- potrafi zapisać poprawnie dialog, zredagować notatkę, zaproszenie, ogłoszenie, dedykację, plan kompozycyjny, życzenia,
- wykonuje przekształcenia na tekście cudzym - pisze streszczenie;

III SAMOKSZTAŁCENIE.

Uczeń:

- odróżnia informacje o faktach od opinii;
- rzetelnie korzysta z informacji;
- rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania;
- uczestniczy w konkursach przedmiotowych;
- prezentuje wyniki swojej samodzielnej pracy;
- uczy się systematycznie.
- samodzielnie czyta lektury: Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*, Juliusz Słowacki, *Balladyna*, Adam Mickiewicz, *Dziady, cz. II* Henryk Sienkiewicz, *Latarnik*, Aleksander Fredro, *Zemsta*, Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książe*,

KLASA VIII

I KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

Czytanie utworów literackich

Jak w klasie VII, a ponadto:

Uczeń:

- rozpoznaje gatunki dziennikarskie: reportaż, wywiad, artykuł i określa ich podstawowe cechy;
- zna pojęcia ironii, parodii i groteski oraz rozpoznaje je w tekstach;
- zna pojęcia: neologizm, eufemizm, porównanie homeryckie, inwokacja;

- wskazuje funkcję użytych w utworze środków stylistycznych: porównanie home-ryckie, inwokacja;
- podaje wyróżniki gatunkowe: pamiętnika, sonetu, pieśni, epopei;
- omawia i poddaje refleksji podstawowe zagadnienia egzystencjalne;
- wykorzystuje w objaśnianiu utworów literackich wartości uniwersalne związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi, dokonuje ich hierarchizacji;
- wykorzystuje w objaśnianiu utworów literackich potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny.

Czytanie tekstów kultury.

Uczeń:

- interpretuje dzieła sztuki: rzeźbę, fotografię i podaje ich wyróżniki,
- dostrzega różnice pomiędzy literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa.

II. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE. GRAMATYKA JĘZYKA POLSKIEGO.

Jak w klasie VII, a ponadto:

Uczeń:

- rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, rodzaje nazw miejscowych, używa poprawnych form gramatycznych imion, nazwisk, nazw miejscowych i nazw mieszkańców;
- dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy); rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone - rozumie ich funkcje w tekście;
- zna sposoby wzbogacania słownictwa;
- rozumie mechanizm upodobień fonetycznych, uproszczeń grup spółgłoskowych i utraty dźwięczności w wygłosie; rozumie rozbieżności między mową a piśmem,
- odróżnia równoważnik zdania od zdania pojedynczego, zna typy zdań współrzędnie złożonych i podrzędnie złożonych
- rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone;
- potrafi wskazać wypowiedzenie wielokrotnie złożone, interpunkcja w wypowiedzeniach wielokrotnie złożonych

Zróżnicowanie języka

Uczeń:

- rozróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu;
- rozróżnia regionalne odmiany polszczyzny;
- rozumie pojęcie stylu, rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy, publicystyczny.

Komunikacja językowa i kultura języka

Uczeń:

- rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stosuje się do nich;
- rozumie, na czym polega błąd językowy;
- określa kontekst komunikatu.

Ortografia i interpunkcja.

Uczeń:

- wykorzystuje wiedzę o różnicach w pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych,
- poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu;

II TWORZENIE WYPOWIEDZI.

Retoryka i stylistyka praktyczna.

Uczeń:

- przyjmuje cudze poglądy lub polemizuje z nimi;
- rozwiązuje postawiony problem;
- stosuje rytm akapitowy (przeplatanie akapitów dłuższych i krótszych);
- odróżnia przykład od argumentu;
- przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego.

Mówienie i pisanie.

Uczeń:

- tworzy spójne wypowiedzi ustne i pisemne w następujących formach gatunkowych: opowiadanie twórcze, rozprawka, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad;
- recytuje tekst jako własną interpretację utworu;
- dokonuje parafrazy tekstu.

III SAMOKSZTAŁCENIE.

Uczeń:

- szanuje prawa autorskie;
- przestrzega praw autorskich;
- rozwija umiejętność krytycznego myślenia;
- rozwija umiejętność formułowania opinii,
- samodzielnie czyta lektury: Adam Mickiewicz „Pan Tadeusz” (całość) Henryk Sienkiewicz „Qvo vadis”, E. Hemingway „Stary człowiek i morze”, Éric-Emmanuel Schmitt „Oskar i pani Róża”.

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO DO INDYWIDUALNYCH POTRZEB PSYCHOFIZYCZNYCH I EDUKACYJNYCH UCZNIÓW

- I. Uczniowie posiadający opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się oraz uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego lub specjalnego są oceniani z uwzględnieniem zaleceń poradni.

(Podstawa prawna: Rozporządzenie MEN z dnia 25 kwietnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych wymaga dostosowania wymagań edukacyjnych dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, posiadających opinię Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej oraz nieposiadających orzeczenia lub opinii, którzy objęci są pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole na podstawie ustaleń w planie działań wspierających.)

- II. Nauczyciel dostosowuje wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia posiadającego opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się.
- III. W stosunku do wszystkich uczniów posiadających dysfunkcje zastosowane zostaną zasady wzmacniania poczucia własnej wartości, bezpieczeństwa, motywowania do pracy i doceniania małych sukcesów.
- IV. Dostosowania szczególne:

1. Uczniowie ze stwierdzoną dysleksją rozwojową (dysortografią, dysgrafią).

Jeśli chodzi o wymagania jakościowe, uczniowie ci realizują, tak jak pozostali uczniowie szkoły podstawowej, zgodnie z obowiązującą podstawą programową, materiał nauczania przewidziany dla klas V, VI, VIII w oparciu o program i podręczniki „Jutro pójdę w świat”, „Świat w słowach i obrazach”, „Gramatyka i stylistyka” wyd. WSiP, dla klas IV, VII w oparciu o program i podręczniki „Zamieńmy słowo” wyd. WSiP, a szczególne wymagania na poszczególne oceny znajdują się w Przedmiotowych Zasadach Oceniania.

W zakresie form, metod i sposobów dostosowania wymagań edukacyjnych dla tych uczniów są następujące:

- ocenianie ucznia przede wszystkim na podstawie odpowiedzi ustnych i treści prac pisemnych
- nie wymaga się, by uczniowie ci czytali głośno przy klasie nowy tekst

- dostają więcej czasu na czytanie tekstów, poleceń, instrukcji, szczególnie podczas samodzielnej pracy lub sprawdzianów, w miarę potrzeby nauczyciel pomaga w ich odczytaniu a nawet objaśnieniu
- nauczyciel nie obniża ocen za błędy ortograficzne i graficzne w wypracowaniach, w stosunku do tych uczniów nauczyciel stosuje inny schemat oceny pod względem zapisu – dopuszcza się błędy zarówno ortograficzne, jak i interpunkcyjne (w zadaniach domowych zapowiedzianych z tygodniowym wyprzedzeniem, z którymi uczeń mógł wcześniej przyjść do nauczyciela i poprosić o sprawdzenie ilość błędów powinna być ograniczona)
- nauczyciel, uwzględniając trudności w rozumieniu treści, szczególnie podczas samodzielnej pracy z tekstem, daje więcej czasu, instruuje lub zaleca przeczytanie tekstu wcześniej w domu
- w przypadku trudności w redagowaniu wypowiedzi pisemnych nauczyciel uczy tworzenia schematów pracy, planowania kompozycji wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie), może także zasugerować uczniowi tematykę, z której powinien się przygotować do pisania dłuższej pracy pisemnej na lekcji
- podczas pisania na lekcji dłuższych form wypowiedzi nauczyciel pomaga w doborze argumentów, jak również odpowiednich wyrażen i zwrotów, może dokładniej objaśnić temat
- nauczyciel podaje uczniom jasne kryteria oceny prac pisemnych (wiedza, dobór argumentów, logika wyводу, treść, styl, kompozycja itd. zgodnie z wymaganiami obowiązującym na egzaminie ósmoklasisty)
- uczniowie ci otrzymują więcej czasu na prace pisemne, testy czy kartkówki
- nauczyciel może sprawdzać czy uczeń skończył notatkę z lekcji, w razie potrzeby skracać wielkość notatek
- w przypadku trudności z odczytaniem pracy uczeń ma możliwość odpowiadać ustnie.

2. Uczniowie ze stwierdzonymi trudnościami w nauce spowodowanymi obniżonymi możliwościami intelektualnymi, dysharmonią rozwoju intelektualnego lub obniżonym potencjałem intelektualnym i zakłóceniami emocjonalnymi o zmiennym przebiegu.

W tej grupie uczniów nauczyciel dokonuje obniżenia wymagań edukacyjnych, jednocześnie obniżenie kryteriów jakościowych nie może zejść poniżej podstawy programowej.

Dostosowanie wymagań w zakresie formy i treści:

- obowiązują wymagania jak dla uczniów bez deficytów, za wyjątkiem oceny dopuszczającej, którą uczeń uzyskuje po otrzymaniu 25 % punktów możliwych do uzyskania,
- tam, gdzie jest taka możliwość, pozwolić na korzystanie z gotowych wzorów, tablic gramatycznych, ortograficznych itp.
- uczeń ma prawo poprawiać sprawdzian w formie dla siebie najkorzystniejszej (ustnej lub pisemnej),
- potwierdzanie dobrego kierunku pracy,
- docenianie najmniejszych efektów,

- podawanie poleceń w prostszej formie,
- unikanie pytań problemowych, przekrojowych,
- odpytywanie po uprzedzeniu kiedy i z czego dokładnie uczeń będzie pytany,
- dzielenie materiału na mniejsze partie, wyznaczanie czasu na ich opanowanie i odpytanie,
- pomoc podczas wypowiedzi ustnych w doborze słownictwa, naprowadzanie poprzez pytania pomocnicze,
- nauczyciel często podchodzi do tych uczniów w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielania dodatkowej pomocy, wyjaśnień
- nauczyciel, uwzględniając trudności w rozumieniu treści, szczególnie podczas samodzielnej pracy z tekstem, daje więcej czasu, instruuje lub zaleca przeczytanie tekstu wcześniej w domu
- uczniowie ci dostają również więcej czasu na czytanie tekstów, poleceń, instrukcji, szczególnie podczas sprawdzianów, testów czy kartkówek, w miarę potrzeby nauczyciel pomaga w objaśnieniu np. niektórych poleceń
- w przypadku trudności w redagowaniu wypowiedzi pisemnych nauczyciel uczy tworzenia schematów pracy, planowania kompozycji wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie), może także zasugerować uczniowi tematykę, z której powinien się przygotować do pisania dłuższej pracy pisemnej na lekcji
- podczas pisania na lekcji dłuższych form wypowiedzi nauczyciel pomaga w doborze argumentów, jak również odpowiednich wyrażen i zwrotów, objaśnia dokładnie temat
- nauczyciel podaje uczniom jasne kryteria oceny prac pisemnych (wiedza, dobór argumentów, logika wyводу, treść, styl, kompozycja itd. zgodnie z wymaganiami obowiązującym na egzaminie ósmoklasisty)
- uczniowie ci otrzymują więcej czasu na prace pisemne, testy czy kartkówki
- nauczyciel może w razie potrzeby może skracać wielkość notatek
- w przypadku trudności z odczytaniem pracy nauczyciel ma możliwość odpytać ucznia ustnie
- nauczyciel pozwala na opanowanie mniejszej partii tekstu podczas recytacji, dopuszcza możliwość większej ilości pomyłek lub przejęzyczeń podczas recytacji

3.Uczniowie z orzeczoną upośledzeniem w stopniu lekkim

Uczniów z upośledzeniem lekkim obowiązuje taka sama podstawa programowa jak uczniów bez deficytów. Nauczyciel oceniając wiedzę i umiejętności ucznia, stosuje wobec niego obniżony pułap wymagań w zakresie formy i treści:

- na stopień dobry muszą opanować wiadomości i umiejętności określone jako podstawowe (czyli na stopień dostateczny dla ucznia bez deficytów),
- na stopień dostateczny wiadomości i umiejętności określone jako konieczne (czyli na ocenę dopuszczającą dla ucznia bez deficytów),
- na stopień dopuszczający połowę wiadomości i umiejętności koniecznych,
- uczniowie, którzy nie spełniają tych wymagań, unikają nauki, nie wykazują chęci współpracy z nauczycielem, nie przyjmują pomocy otrzymują stopień niedostateczny.
- uczeń korzysta z możliwości zajęć indywidualnych z j. polskiego
- nauczyciel w razie konieczności stosuje przerwy zapobiegające zmęczeniu psychofizycznemu

- w ocenianiu nauczyciel bierze pod uwagę chęć i wysiłek włożony przez ucznia w wykonywanie zadań
- nauczyciel w razie konieczności podaje polecenia w prostszej formie, objaśnia je, udziela dodatkowej pomocy
- nauczyciel, uwzględniając trudności w rozumieniu treści, szczególnie podczas samodzielnej pracy z tekstem, daje więcej czasu, instruuje lub zaleca przeczytanie tekstu wcześniej w domu - uczeń ten dostaje również więcej czasu na czytanie tekstów, poleceń, instrukcji, szczególnie podczas sprawdzianów, testów czy kartkówek, w miarę potrzeby nauczyciel pomaga w objaśnieniu np. niektórych poleceń, naprowadza ucznia
- nauczyciel nie obniża ocen za błędy ortograficzne i graficzne w wypracowaniach
- w przypadku trudności w redagowaniu wypowiedzi pisemnych nauczyciel uczy tworzenia schematów pracy, planowania kompozycji wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie), może także zasugerować uczniowi tematykę, z której powinien się przygotować w domu do pisania dłuższej pracy pisemnej na lekcji,
- podczas pisania na lekcji dłuższych form wypowiedzi nauczyciel pomaga w doborze argumentów, jak również odpowiednich wyrażen i zwrotów, może objaśnić temat, - nauczyciel podaje uczniowi jasne kryteria oceny prac pisemnych (wiedza, dobór argumentów, logika wywodu, treść, styl, kompozycja itd. zgodnie z wymaganiami obowiązującym na egzaminie gimnazjalnym)
- uczeń ten otrzymuje więcej czasu na prace pisemne, testy czy kartkówki
- nauczyciel może w razie potrzeby skracać wielkość notatek
- w przypadku trudności z odczytaniem pracy nauczyciel ma możliwość odpytać ucznia ustnie
- nauczyciel pozwala tym uczniom na poprawienie większej ilości ocen na dodatkowych zajęciach
- nauczyciel pozwala na opanowanie mniejszej partii tekstu podczas recytacji, dopuszcza możliwość większej ilości pomyłek lub przejęzyczeń podczas recytacji.

4. Uczniowie ze stwierdzoną wadą wymowy oraz wadą wzroku (słabowidzący)

Jeśli chodzi o wymagania jakościowe, uczniowie ci realizują, tak jak pozostali uczniowie szkoły podstawowej, zgodnie z obowiązującą podstawą programową, materiał nauczania przewidziany dla klas IV, V, VI, VII, VIII w oparciu o program i podręczniki „Jutro pójdę w świat”, „Świat w słowach i obrazach”, „Gramatyka i stylistyka” wyd. WSiP, a szczegółowe wymagania na poszczególne oceny znajdują się w Przedmiotowych Zasadach Oceniania.

W zakresie form, metod i sposobów dostosowania wymagań edukacyjnych dla tych uczniów są następujące:

- podczas recytacji uczniowie są oceniani za znajomość i interpretację tekstu, a nie za prawidłową wymowę
- w czasie zajęć uczniowie z wadą wzroku siedzą w pierwszej ławce w dobrze oświetlonym miejscu,
- na lekcji ma przygotowane pogrubione linie w zeszytach, jeżeli tego wymaga sytuacja (przygotowane przez rodziców lub innych członków rodziny),
- kartkówki i sprawdziany są pisane czcionką '16' lub większą,
- nauczyciel przygotowuje powiększone kserokopie fotografii i rysunków, które chce z uczniem na lekcji omawiać,

- uczeń może podczas lekcji, na kartkówce i pracy klasowej korzystać z pomocy dydaktycznych,
- nie oceniać poziomu graficznego prac pisemnych ucznia,
- podawanie ilustracji i przedmiotów do obejrzenia z bliska,
- zwracanie uwagi na szybką męczliwość ucznia związana ze zużywaniem większej energii na patrzenie i interpretację informacji uzyskanych drogą wzrokową
  - wydłużenie czasu na wykonanie określonych zadań,
- częste zadawanie pytania – „co widzisz?” w celu sprawdzenia i uzupełnienia słownego trafności doznań wzrokowych.
- uczniowie ci mają więcej czasu na prace pisemne, testy czy kartkówki
- nauczyciel kontroluje stopień zrozumienia samodzielnie przeczytanych przez uczniów poleceń, szczególnie podczas sprawdzianów.

5. Uczniowie słabosłyszący

Dostosowanie wymagań w zakresie form dla tych uczniów są następujące:

- w klasie siedzą w pierwszych lub drugich ławkach,
- nauczyciel przypomina uczniowi o noszeniu aparatu słuchowego,
- nauczyciel sprawdza czy uczeń zrozumiał polecenie,
- nauczyciel przekazując informacje, staje przodem do ucznia,
- nauczyciel dokładnie i głośno wymawia nowe pojęcia i objaśnia je,
- stworzyć warunki komfortu akustycznego,
- sprawdza czy uczeń zapisał zadanie domowe, informacje o kartkówkach i pracach klasowych,
- zmniejszyć ilości materiału przyswajanego pamięciowo na rzecz jego dobrego zrozumienia,
- nie pytać o pojęcia abstrakcyjne, określenia słowne, definicje, reguły na rzecz zaprezentowania przez ucznia umiejętności wykorzystania ich w praktyce,
- jeżeli wymaga tego sytuacja, uczeń może mieć inny test, w którym przeważają zadania z krótkimi poleceniami.
- podczas omawiania nowego tematu nauczyciel wypisuje na tablicy słowa kluczowe i jak najczęściej używa pomocy wizualnych (tablic, wykresów, rysunków itp.)
- nauczyciel pomaga w analizie i interpretacji tekstów
- nauczyciel pomaga uczniowi w formułowaniu odpowiedzi, przygotowaniu planu samodzielnej wypowiedzi
- nauczyciel podczas lekcji często zwraca się do ucznia, może zadawać pytania pomocnicze ułatwiające odpowiedź i lepsze zrozumienie tematu
- nauczyciel stosuje ćwiczenia w pisaniu ze słuchu tylko w odniesieniu do wyrazów i zdań wcześniej utrwalonych.

6. Uczniowie z zaburzonym rozwojem fizycznym

Dostosowanie wymagań w zakresie formy:

- jeżeli niepełnosprawność dotyczy kończyn górnych, to nie oceniamy estetyki oraz precyzji wykonania rysunków, schematów itp.

- uczeń może ustnie udzielić odpowiedzi na pytanie zawarte w ćwiczeniu,
- w testach i pracach pisemnych wykorzystujemy w większości zadania zamknięte, zadania z luką,
- nie oceniać poziomu graficznego prac pisemnych ucznia oraz estetyki zeszytów,
- nie obniżać oceny w zadaniach wymagających sprawności manualnej,
- nauczyciel może w razie potrzeby skracać wielkość notatek,
- uczniowie ci mają więcej czasu na prace pisemne, testy czy kartkówki,
- uczeń może w zadaniach domowych korzystać z komputera.

7. Uczniowie przewlekle chorzy

Wymagania jak dla uczniów bez dysfunkcji, ale:

- jeżeli uczeń jest długo nieobecny, zaległe kartkówki i sprawdziany pisze we wcześniej uzgodnionym z nauczycielem terminie.

8. Uczniowie wykazujący kłopoty z zachowaniem i zagrożeni niedostosowaniem społecznym

Wymagania jak dla uczniów bez dysfunkcji, ale:

- posadzenie dziecka blisko nauczyciela, dzięki czemu zwiększy się jego koncentracja uwagi, ograniczeniu ulegnie ilość bodźców rozpraszających, wzrośnie bezpośrednia kontrola nauczyciela.

9. Uczniowie z trudnościami w nauce

Wymagania jak dla uczniów bez dysfunkcji, ale:

- posadzenie ucznia blisko nauczyciela, kontrola pracy na lekcjach,
- pilnowanie systematyczności odrabiania prac domowych,
- wdrażanie do regularnego uczenia się,
- kontrolowanie obecności na lekcjach.

10. Uczniowie z ADHD

Wymagania jak dla uczniów bez dysfunkcji, ale:

- zapewnienie uczniowi miejsca w pierwszej ławce,
- pomaganie uczniowi w skupieniu się na wykonywaniu jednej czynności,
- wydawanie jasnych, precyzyjnych poleceń - na raz tylko jedno polecenie,
- formułowanie informacji dotyczących pracy domowej w sposób jasny i przejrzysty,
- przypominanie o regułach,
- skupianie uwagi ucznia na tym, co najważniejsze – kolor, podkreślenie,
- chwalenie ucznia za każde pozytywne zachowanie
- angażowanie ucznia w konkretne działania
- akceptowanie ucznia bez względu na jego nieprawidłowe zachowania
- w miarę potrzeby opracowanie zrozumiałego dla ucznia kontraktu.

11. Uczniowie cudzoziemcy

- umożliwienie korzystania podczas lekcji ze słownika dwujęzycznego, stosowanie języka instrukcji w komunikacji z uczniem cudzoziemcem (krótkie polecenia, np. ułóż, narysuj),
- formułowanie pytań skierowanych w sposób jasny, krótki oraz dostosowany do poziomu znajomości języka polskiego,

- udzielanie informacji zwrotnej podczas lekcji,
- stosowanie bogatego materiału ikonograficznego (zdjęcia, ilustracje, schematy) przy wyjaśnianiu zagadnień tematycznych,
- rozwijanie i doskonalenie sprawności mówienia i pisania,
- bieżące monitorowanie pracy ucznia i jego postępów,
- włączanie ucznia cudzoziemca w pracę zespołową i dostosowywanie instrukcji do jego językowych umiejętności,
- akceptowanie każdej formy wypowiedzi świadczącej o zrozumieniu zagadnienia (nawet jednorazową czy błędną gramatycznie),
- w ocenianiu wypowiedzi pisemnych zwrócić uwagę na komunikatywność,
- prace domowe należy dostosować do możliwości językowych ucznia cudzoziemca.

OCENIANIE UCZNIÓW Z ORZECZENIEM PPP

- Zasady oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów reguluje rozporządzenie MEN z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. z 2007 r., Nr 83, poz. 562 z późn. zm.)

Szczególnie ważne jest, aby ocena pełniła funkcję: motywacyjną, wspierającą oraz informacyjną.

Ocena w wymiarze motywacyjnym powinna być:

- pozytywna, czyli podkreślająca umiejętności dziecka oraz wszelki włożony w pracę wysiłek
- jawna i jasna, czyli w postaci komentarza ustnego lub pisemnego połączonego z pełnym wyjaśnieniem kryteriów oceny
- rozstrzygana zawsze na korzyść ucznia w sytuacji niejednoznacznej kryterialnie
- uwzględniająca możliwości i potrzeby ucznia, czyli odpowiadająca jego aspiracjom, służąca realizacji zasady podmiotowości ucznia

Ocena w wymiarze wspierającym powinna:

- uwzględniać postępy, a nie wyłącznie efekty
- być ukierunkowana na każdego ucznia osobno
- brać pod uwagę wyjątkowe i specyficzne cechy każdego ucznia włącznie z jego zainteresowaniami, ograniczeniami oraz właściwym jemu tempem pracy
- odwoływać się do podstawy programowej, a nie stosowanego przez nauczyciela programu nauczania

Ocena w wymiarze informacyjnym powinna:

- dostarczać uczniowi informacji na temat czynionych przez niego postępów w nauce
- wskazywać rodzicom ucznia jego osiągnięcia na poszczególnych etapach procesu edukacji
- stanowić dla innych nauczycieli punkt odniesienia co do rzeczywistych możliwości ucznia w danym zakresie programowym

Opracował zespół nauczycieli języka polskiego w składzie:

Barbara Faryś, Barbara Siemieniec, Luiza Wojciechowska-Zoch

